

ТИНЧЛИК ВА ЮКСАЛИШ ЙЎЛИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Астанадаги ШХТ саммити доирасида 25та ҳужжат имзоланди

(Давоми. Боши 1-бетда).

Анжуманда маъруза қилган Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпин Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарларига 2025 йилни ШХТнинг "Барқарор ривожланиш йили" деб эълон қилишни таклиф қилди.

Си Цзиньпин таъкидлаганидек, Хитой "Ягона белбоғ – ягона йўл" ташаббуси доирасидаги мавжуд ҳаракатларни барча ҳамкорлар билан амалга оширишга тайёр. Биз рақамли таълим соҳасида ШХТ ҳамжамиятини яратишни таклиф қиламиз, унинг доирасида яқин уч йилда ШХТ давлатлари рақамли технологиялар бўйича мутахассислар тайёрлаш учун камидан мингдан зиёд квота ажратилади, – деди Си Цзиньпин "ШХТ+" шаклидаги учрашувда.

ХХР Раиси минтақавий шерикликни ривожлантириш учун қишлоқ хўжалиги технологияларини ривожлантириш, савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш, шунингдек, экология ва атроф-муҳитни муҳофазат қилиш соҳасида ўзаро ҳамкорлик қилиш зарурлигини таъкидлади. Шунингдек, миллий валюталарда ҳисоб-китоблар улушни кенгайтириш ва ШХТ доирасида молиялаштириш платформасини яратиш борасида фаол иш олиб бориш зарур.

– Шунингдек, гиёҳвандликка қарши кураш марказини яратиш, разведка маълумотлари алмашинувини ошириш ва қўшма операцияларни ўтказиш зарур. Биз

минтақавий хавфсизликни биргаликда сақлашимиз керак, – деди Си Цзиньпин.

Тадбирда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг маърузаси ҳам тингланди. У ШХТнинг ягона инсонпарварлик ташаббуслари ва дастурлари банкни ишлаб чиқишни таклиф қилди.

– Халқларимизнинг урф-одатлари ва турмуш тарзи ўзаро ишонч, яхши кўшничлик ва мустаҳкам дўстлик кўприкларини мустаҳкамлашга хизмат қиладиган қудратли ҳаётни тасдиқловчи кучдир. БМТ Бош Ассамблеясининг "Халқаро Тамаддунлар мулоқоти куни"ни нишонлаш бўйича умумий ташаббусимиз билан яқинда қабул қилинган резолюциясида ҳам айнан шундай мулоҳазалар мавжуд, – деди Шавкат Мирзиёев.

Шу билан бирга, Ўзбекистон раҳбари жорий учрашув якунлари ШХТ доирасидаги кўп қиррали шериклик муносабатларини ривожлантиришга кучли туртки беришига ишонч билдирди.

– Шу нуқтаи назардан, умумий хавфсизлик ва фаровонлик йўлида биз илгари сурган мулоқот ва кўп томонлама шериклик орқали бар্তараф этишга қаратилган "Самарқанд бирдамлик ташаббуси" ҳар қачонгидан ҳам долзарбдир. Ушбу ташаббуснинг амалий амалга оширилиши барқарор тараққиёт йўлидаги қарама-қаршиликларни бар্তараф этиш учун тамаддунлараро мулоқотни учайтиришга ёрдам беради. Ишончим комилки, биз ҳамкорликда маданий-маърифий, ёшлар ва сайёҳлик алмашинувини йўналишлари-

даги дастурларни амалга ошириш орқали ташкилотни янада ижодий ривожлантираамиз. Шу мақсадларда биз барча манфаатдор томонларни жалб қилган ҳолда ушбу соҳалардаги лойиҳаларни тизимлаштириш ва биргаликда амалга ошириш имконини берадиган гуманитар ташаббуслар ва ШХТ дастурлари ягона банкни ишлаб чиқишни таклиф қиламиз. Ишончим комилки, мазкур учрашув натижалари ШХТ доирасидаги кўп қиррали шериклик муносабатларини ривожлантиришга кучли туртки беради, – деди Шавкат Мирзиёев.

Давлат раҳбарлари кенгаши мажлиси якунлари бўйича қабул қилинган Астана декларациясида амалий ҳамкорликни янада ривожлантиришга оид асосий ёндашувлар, кўп томонлама ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун барча саъй-ҳаракатларни йўналтиришга қаратилган муштарак интилишлар ўз ифодасини топган.

Оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда мажлис самарали бўлгани, имзоланган ҳужжатлар ШХТ мамлакатлари ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантиришга хизмат қилиши таъкидланди.

Давлат раҳбарлари ШХТ саммити юксак савияда ташкил этилганини таъкидлаб, Қозоғистон томонига самийий меҳмондўстлик учун миннатдорлик билдирдилар.

ҚР ахборот агентликлари маълумотлари асосида.

Шанхай ҳамкорлик ташкилоти 2001 йил 15 июнда ташкил этилган халқаро ташкилотдир. 2004 йилдан буён БМТ Бош Ассамблеясида кузатувчи сифатида қабул қилинган. Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг ташкил топиш тарихи ва истиқболи ҳақида батафсил куйидаги мақоламизда ўқинг.

ШХТ қандай ташкил этилган?

Ташкилотнинг ташкил топиш тарихи 1996 йилдан бошланади. Уша йили Шанхайда Россия, Хитой, Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистон раҳбарлари "Чегарадош ҳудудларда ҳарбий соҳада ишонч чоралари тўғрисида битим"ни имзоладилар. Ушбу ҳужжат имзолангандан сўнг "Шанхай бешлиги" атамаси пайдо бўлди. Бирлашининг асосий мақсади собиқ Иттифок республикалари ва Хитой чегарасида барқарорликни таъминлаш эди.

Ушбу турдаги йиллик йиғилиш бешта давлатнинг ҳар бирида ўз навбатида ташкил этилган ва тасдиқланган.

1998-2000 йилларда Алматы, Бишкек ва Душанбеда Шанхай бешлигининг саммитлари ўтди. Шунингдек, учрашувлар мазмуни чегарадош ҳудудларда ишончли мустаҳкамлаш масалаларини муҳокама қилишдан тортиб, сиёсат, хавфсизлик, дипломатия, шунингдек, савдо-иқтисодий, маданий-гуманитар ва бошқа соҳаларда ҳар томонлама ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга бошқичма-бошқич кенгайиб борди. Давлат раҳбарларининг учрашувлари билан бир қаторда Ташкил ишлар вазирлиги, мудофаа вазирлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар, иқтисодиёт, маданият, транспорт, фавқуллода вазиятлар вазирлари, чегара хизматлари, прокуратура ва миллий вазирлар ўртасида мунтазам учрашувлар ўтказиш дастаклари белгиланди.

Бешта давлат ўзаро алоқасининг муваффақиятли амалга оширилиши туфайли бу ташкилотга трансчегаравий ҳамкорлик доирасидан чиқиш имконини берди. Шундай қилиб, 2000 йилда "Шанхай бешлиги" Шанхай форумига айланди, Ўзбекистон саммитда кузатувчи сифатида иштирок этди.

2001 йилда Ўзбекистон ушбу ташкилотга расман аъзо бўлди. Шундай қилиб, "Шанхай бешлиги" Шанхай ҳамкорлик ташкилоти (ШХТ) деб ўзгартирилди. Орадан бир йил ўтиб, ШХТ давлат раҳбарларининг Санкт-Петербург саммитида ташкилотнинг мақсадлари, тамойиллари, тузилмаси ва фаолиятининг асосий йўналишлари белгилан берилган низом имзоланди.

ШХТнинг асосий мақсадлари куйидагилардан иборат:

- иштирокчи давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва дўстона кўшничлик муносабатларини мустаҳкамлаш;
 - уларнинг сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ва бошқа соҳаларда самарали ҳамкорлигини қўллаб-қувватлаш;
 - минтақада тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни биргаликда таъминлаш ва қўллаб-қувватлаш;
 - демократик, адолатли ва оқилна янги халқаро сиёсий ва иқтисодий тартибни яратиш йўлидаги тараққиёт.
- Ташкилотнинг устувор йўналишлари: транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, энергетика, телекоммуникация, нефть ва газ, қишлоқ хўжалиги ва сув захираларидан фойдаланиш.
- ШХТнинг ташкилот сифатида шаклланиши 2002 йилда якунланди. Шунингдек, давлат раҳбарларининг Санкт-Петербургда бўлиб ўтган учрашувда ШХТнинг Минтақавий аксилтеррор тузилмасини (ШХТ МАТТ) яратиш тўғрисида келишувга эришилди. ШХТ МАТТ Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг доимий органи бўлиб, штаб-квартираси Тошкентда жойлашган. Ушбу органнинг мақсади терроризм, экстремизм ва сепаратизмга қарши курашда томонларнинг ваколатли органларини мувофиқлаштириш ва улар билан ҳамкорлик қилишдан иборат.

ЙИЛНОМА: ШХТ ДОИРАСИДАГИ КЕЛИШУВЛАР

Давлат раҳбарлари кенгашининг 2005 йилдаги йиғилишида Осиёнинг учта йirik давлати – Ҳиндистон, Эрон ва Покистонга кузатувчи мақоми бериш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бундан бир йил муқаддам – 2004 йилда бу мақом Мўғулистонга берилган эди. Бу даврда ташкилот географик жиҳатдан кенгайди ва бу ШХТнинг

халқаро салмоғини сезиларли даражада оширди.

2007 йилда ШХТ давлатлари ўртасида узоқ муддатли яхши кўшничлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имзоланган.

2009 йилда Шри-Ланка ва Беларусга мулоқот бўйича ҳамкор мақомини бериш тўғрисида қарор қабул қилинди.

2012 йилда ШХТ давлатлари раҳбарлари узоқ муддатли тинчлик ва умумий фаровонлик зонасини яратиш тўғрисида декларация қабул қилдилар. Худди шу йили Туркия мулоқот ҳамкорига айланди.

2014 йилда Ҳиндистон ва Покистон Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлиш учун расман ариза берган эди.

2015 йилда ШХТга аъзо давлатлар раҳбарлари Ҳиндистон ва Покистонни ташкилотга аъзоллик қабул қилиш жараёнини бошлаш, шунингдек, Беларусга ШХТга кузатувчи мақомини бериш тўғрисидаги қарорни маъқуллаган эди. Камбоджа, Непал, Озарбайжон ва Арманистонга мулоқот бўйича шерик мақомини бериш тўғрисидаги қарорлар имзоланди.

2017 йил июнь ойида Астана шаҳрида ШХТга аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг тарихий йиғилиши бўлиб ўтди, унда Ҳиндистон ва Покистон ташкилотга аъзо бўлди.

2022 йил январидан ШХТ Бош котиби Чжан Мин (ХХР), МАТТ директори эса Руслан Мирзаев (Ўзбекистон) ҳисобланади.

Таъкидлаш жоизки, Қозоғистон ШХТ шаклидаги ўзаро ҳамкорликнинг фаол иштирокчиси ҳисобланади. 2023 йил июлдан ҳозиргача Қозоғистон ШХТга раислик қилмоқда. Астана раислигида ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий ва технологик ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган ишлар амалиётга йўналтирилган ёндашувдан фойдаланган ҳолда амалга оширилди.

БОШ МАҚСАД – АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ

Аввал хабар берганимиздек, ҚР Парламенти – Қонунчилик палатаси депутатлари халқ билан мулоқот қилиш, одамлар орасида аҳолининг яшаш шароитларини ўрганиш мақсадида ҳудудларда бўлиб, сайловчилар билан очиқ мулоқотлар ўтказмоқда.

ҚР Парламент Мажлисида “Ақ жол” демократик партияси-дан сайланган депутат Қазибек Иса Тўлебий туманига хизмат сафари билан ташриф буюриб, давлат дастурлари бўйича Ленгер шаҳри ва кишлоқларда амалга оширилаётган ишлар билан танишди.

Кўксаёқ кишлоғида аҳоли билан учрашиб, қонунчилик палатасининг фаолияти ва ўтган даврда қабул қилинган қонунлар ҳақида маълумот берди.

Ленгер шаҳрида ўтган туман фаоллари билан учрашувда туман ҳокими Тўлеген Телғараев бажарилган ишлар ҳақида гапириб, тадбир иштирокчиларини ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий аҳоли билан таништирди.

Халқ ноибни учрашув қатнашчиларини Янги Қозғоғистоннинг Тараққиёт дастурида мамлакатимизни кейинги 5 йилда ривожлантиришнинг устувор йўналиши ва Президентимиз Мактубида белгиланган мақсадларнинг устуворлиги, жорий йилда амалга оширилиши лозим чора-тадбирлар билан таништирди. Йилнинг бош ҳужжатидан белгиланган вазифаларнинг барчаси инсон учун муносиб турмуш шароитини яратишга қаратилганлиги тўхталди.

Депутат тадбиркорларга фаолиятида қандай муаммоларга дуч келаётган бўлса, уларни бартараф этишга ёрдамга тайёрлигини маълум қилди. Юртимизда бизнес вакилларига яратилаётган шароитлар, имкониятлар ҳақида маълумотлар берди.

Самимий ва очиқ мулоқотлар чоғида депутат мамлакатимизда ижтимоий-иқтисодий йўналишларда олиб борилаётган ислохотлар, қонунчиликдаги янгилеклар ҳақида йиғилганларга батафсил маълумотлар берди. Фуқаролар томонидан кўтарилган муножотларга туман ҳокими ва мутасадди ташкилот раҳбарлари иштирокида ечим изланди.

Туман ҳокими кўтарилган масалалар туман ҳокимлигининг доимий назоратида эканини қайд этди.

Учрашувларда халқ ноибига “Ақ жол” демократик партияси Туркистон вилояти филиали раиси ўринбосари Нурлан Есенбаев ҳамроҳлик қилди.

“Жанубий Қозғоғистон” муҳбири.

ТУРНИР ЎТДИ

Қозғоғистон Республикаси маслаҳатларнинг 30 йиллиги доирасида вилоят маслаҳати ташаббуси билан ҚР Парламенти сенати ҳамда ҚР Тўғизкумалақ спорти федерацияси ҳамкорлигида “Абай жулдеси” турнири ўтди.

Мақсад – маслаҳатлар 30 йиллигини нишонлаш, шунингдек, V Жаҳон кўчманчилар ўйинларини қўллаб-қувватлаш ҳамда миллий ўйин – тўғизкумалақ спортини тарғиб этиш.

Турнирнинг очилиш маросимини вилоят маслаҳати котиби Нурали Абишов, вилоят маслаҳати депутатлари М. Турисбеков, Қ. Жантўреева, И. Намазбаева, Б. Шўйбеков, Е. Хандиллаев ҳамда барча даражадаги депутатлар, маслаҳат девонни ходимлари, ОАВ вакиллари, ҳаваскор ўйинчилар, сиёсий арбоблар ва жамият фаоллари иштирок этди.

– Турнирни Абай номи билан беҳиж атамадик. Чунки, ушбу спорт турини Абай ҳам яхши кўриб ўйнаган, атрофида ҳаваскор ёшларни тўплаб, уларга ўргатиб, энг фаоллари ўртасида танловлар уюштирган. Сенат раиси Маулен Ашимбаев ташаббуси ҳамда федерация қўллови билан ўтказилаётган беллашув ҚР Маслаҳатларнинг 30 йиллигига бағишланди. Ушбу ўйин чинакам миллий санъатга айланади, бардавом бўлаверсин. Барчангизга муваффақият тилаймиз, – деди Н. Абишов.

Уч босқичдан иборат беллашувда жами 64 ўйиндан иборат 12та жамоа омадини синади. Турнир натижасига кўра, ғолиблар махсус кубок, медаль ва ташаккурномалар билан тақдирланди. Қазиғурт тумани ғолибликни қўлга киритди. Иккинчи ўринни Жетисай, учинчи ўрин Байдибек туманига насиб этди. Бошқа иштирокчилар ҳам махсус номинациялар билан тақдирланди.

Тақдимот маросимини вилоят маслаҳати раиси Н. Абишовга ҚР Тўғизкумалақ федерацияси номидан миннатдорчилик билдирилиб, “Тўғизкумалақ тахтаси” топширилди.

Вилоят маслаҳати.

»» Нуртас Ўнгдасинов таваллудига – 120 йил

АРИС – ТУРКИСТОН КАНАЛИ ЛОЙИҲАСИ МУАЛЛИФИ ЭДИ

ЎКИ СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИ ШАРОФ НИЁЗОВ
БИЛАН ТАРИХИЙ ИШНИ АМАЛГА ОШИРГАН
ТАНИҚЛИ ШАХС

Туркистон вилояти оқсоқоллар кенгаши раиси, газетамизнинг фаол жонкуяри Жарилқасин Азиретбергенов билан суҳбатимиз Туркистон фарзанди Нуртас Ўнгдасинов ҳаёти ва фаолиятига бағишланди.

– Жарилқасин оға, элимиз тарихида муносиб из қолдирган таниқли шахс, олим, давлат ва жамоат арбоби Нуртас Ўнгдасинов ҳозирги Саврон тумани Учқайиқ қишлоқ округи ҳудудига туғилган, қадрдон замин равнақи учун кўп хизматлари сингган фидойи инсон эди...

– Худди шундай. 1904 йили 13 октябрда туғилган. Илм излаган Нуртас Ўнгдасинов дастлаб Тошкентда ўрмон техникумида сўнгра Урта Осие ирригация институтида таҳсил олди. 1938 йили Шарқий Қозғоғистон вилоят ижроия қўмитаси раиси, халқ комиссарлари кенгаши раиси – Қозғоғистон ССР вазирлар кенгаши раиси. Москвада олий партия мактабини тамомлаган. 1955 йилдан то нафақага чиққунга қадар Гурьев вилояти ижроия қўмитаси раиси, Қозғоғистон компартияси Гурьев вилоят партия қўмитаси саркотиби. 1962 йилдан нафақада. Шарқшўнослик фани бўйича илмий ишлар билан шуғулланган. Москва шаҳрида яшаб истиқомат қилган. Уч марта Ленин, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ орденлари, кўплаб медаллар, фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган. Н. Ўнгдасинов номи Алматы, Туркистон, Шимкент, Астанада

мактаблар, кўчаларга берилган. Туркистонда Н. Ўнгдасинов музейи фаолият юритмоқда.

– Давлат арбоби Н. Ўнгдасиновнинг 120 йиллиги доирасида қандай ишлар режаланмоқда.

Ш. МАДАЛИЕВ.

Тасвирларда: тарихий лавҳалар.

1 СЕНТЯБРДАН СТИПЕНДИЯЛАР ОШИРИЛАДИ

ҚР Бош вазири Ўлжас Бектенов 2024 йил 1 сентябрдан бошлаб коллеж ва олий ўқув yurtлари талабалари учун стипендияларни ошириш тўғрисидаги Ҳукумат қарорини имзолади.

Ҳукумат матбуот хизматининг хабар беришича, коллеж ўқувчилари учун стипендиялар 50 фоизга, бакалаврият талабалари учун стипендиялар 20 фоизга оширилиб, 47 135 тенгга, педагогика ва тиббиёт йўналиши талабалари учун стипендиялар 75 600 тенггача кўтарилади.

Амалиётда тахсил олаётганларга 85 376 тенге, резидентурада эса 123 122 тенге миқдорда стипендия тўланади.

Магистрант ва докторантлар учун стипендия 15 фоизга оширилиб, учун миқдори 107 061 тенге ва 240 000 тенгени ташкил этади.

Шунингдек, 2025 йил 1 сентябрдан бакалаврият талабалари учун стипендиялар 20 фоизга, магистрант ва докторантлар учун 15 фоизга оширилади.

24.kz.

»» Суюнчи

Ўзбекили Жанибеков номидаги Жанубий Қозғоғистон педагогика университетининг «Ақбаён» русумлар театри Халқаро «Осие нақшлари» танловига иккита биринчи ўринни эгаллади.

Қозғоғистон, Ўзбекистон ва Қирғизистондан 56 иштирокчи қатнашган тадбирда Марат Еримбетов, Жамила Ерназарова, Айдана Халбаева, Абдихалиқ Симват (2 талаба, 2 ўқитувчи)нинг «Баркамоллик сирин», «Сехрли воҳа» каби асарлари намоиш этилди.

Либосларнинг бир қисми этнодизайн услубида бўлса, иккинчиси этник замонавий нақш билан бирлашган услубида эди.

– Ушбу танлов ҳар тўрт йилда бир марта Ўзбекистон пойтахти Тошкентда анъанавий тарзда ўтказилади. Биз бу нуфузли танловга икки йил давомида илҳос билан тайёрларлик кўрдик. Қатор кутубхоналарни оралаб, китоблардан миллий либосларни топдиқ, видеолавҳалар орқали этнолибос моделларини томоша

ТОШКЕНТДАН ҒАЛАБА БИЛАН!

қилдик. Шунингдек, Сайрам музейи билан ҳамкорлик қилдик. Санъат усталари безакчиларимизнинг замонавий нақшларини кўхна либослари, қирқиб ва тиқш техникаси билан уйғунлаштириш маҳоратига қизиқиш билдиришди.

Ўзбек халқининг XVII асрда кийган паранжисини қайта тиклаш борасидаги ишларимизни қўшни давлат ва-

киллари уларнинг тарихи ва анъаналарига ҳурмат сифатида билишди ва юксак қадрлашди.

Фурсатдан фойдаланиб, университетимиз раҳбариятига бизни қўллаб-қувватлагани, шундай танловда иштирок этиб, касбий жиҳатдан синалишимизга имконият бергани учун катта раҳмат, – дейди Марат Еримбетов (ижтимоий

касбларни тайёрлаш маркази раҳбари, дизайнер).

Ғолибларни университет раҳбари Гулжан Сугирбаева қабул қилиб, табриклади. Гулжан Даулетбекқизи яқин келажақда университет обрўсини оширадиган ижод аҳлини алоҳида рағбатлантириш масаласини кўриб чиқишга ваъда берди.

Н. МАВЛОҶОВА.

